

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Господарик Ілля

магістр I року навчання юридичного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Особливості реалізації норм міжнародного права*

Постановка проблеми. Сучасний світ, насичений складними геополітичними викликами, а міжнародне право, як система норм та принципів, регулює стосунки між державами та відіграє визначальну роль у формуванні глобального правового порядку. Проте, в умовах зростаючої складності міжнародних відносин, виникають проблеми, пов'язані із реалізацією цих норм.

Мета дослідження. Висвітлити ключові аспекти та особливості, які виникають під час переходу від міжнародного правового простору до його втілення в національні норми та закони, спираючись на наукові дослідження науковців.

Визначення дефініції та роль реалізації норм міжнародного права. В науковій доктрині часто зустрічаються поняття «реалізація», «застосування» та «імплементация» норм міжнародного права. Ці поняття близькі один одному, однак не тотожні.

На думку, провідного українського вченого-міжнародника В.Г. Буткевича «реалізація норм міжнародного права» являє собою втілення їх в життя поведінкою суб'єктів міжнародного права, що може виражатися в діях, або утриманні від них, а також, в діяльності, спрямованій на практичне здійснення вимог міжнародного права [1, с. 87].

А.С. Гавердовський, із цього приводу зазначав, що поряд із системою міжнародної правотворчості обов'язково має існувати і реально існує система здійснення норм міжнародного права. Це аксіома, оскільки правові конструкції, що не реалізуються, є юридичною фікцією [2, с. 94].

Таким чином, реалізація норм міжнародного права вказує на процес введення чи виконання міжнародних норм у внутрішній правовій системі держави. До прикладу, ратифікація міжнародної конвенції державою може бути першим кроком до її реалізації, але справжнє виконання зобов'язань

* Наукова керівниця – доцентка кафедри теорії та історії держави і права Волинського національного університету імені Лесі Українки Ольга Юхимюк

випливає з прийняття та введення в дію національних законів, спрямованих на відповідність стандартам міжнародного договору.

Вагомий внесок у розуміння та аналіз особливостей реалізації норм міжнародного права внесли такі науковці, як:

1. Герш Лаутерпахт - британський юрист і професор, відомий своїми дослідженнями в галузі міжнародного права та прав людини. Його концепція глобального порядку та системного підходу допомагає розуміти, як реалізація норм може сприяти побудові стійкого та ефективного міжнародного правопорядку. Зокрема, Герш Лаутерпахт до особливостей реалізації норм міжнародного права відносить:

Індивідуальні права людини. Герш акцентує увагу на важливості створення правового порядку, що забезпечує захист індивідуальних прав. Він вважає, що права людини повинні бути центральним елементом реалізації міжнародних норм, а реалізація міжнародного права - це забезпечення конкретних прав людини на всіх етапах життя.

Глобалістика підходу до реалізації права. Його погляд на реалізацію міжнародного права передбачає створення глобального правового порядку, який має забезпечити рівний захист прав для всіх осіб. Для ефективної реалізації норм необхідно, щоб всі країни спільно діяли, проваджували загально визнані цінності та дотримувалися міжнародних стандартів.

Системний підхід до реалізації права. Герш розглядає реалізацію міжнародного права як системний процес, який охоплює не лише конкретні права та обов'язки, а й спільні цінності та стандарти міжнародної спільноти [8].

2. Філіп Джесуп - американський юрист і дипломат, який зробив значний внесок у розвиток міжнародного права, досліджуючи питання реалізації норм. В цілому, Філіп Джесуп акцентує увагу на створенні системи міжнародного співтовариства на основі спільних цінностей та правових принципів.

Система Міжнародного Співтовариства. Філіп Джесуп вважав, що однією з ключових особливостей реалізації міжнародного права є створення системи міжнародного співтовариства. Він вважав, що реалізація міжнародних норм повинна базуватися на спільних інтересах держав, що сприятиме мирному взаємодії та вирішенню конфліктів.

Зобов'язання держав перед міжнародним судом. Джесуп приділяв велике значення міжнародному судочинству. Він вважав, що держави повинні бути готові підкорятися міжнародним судам і виконувати їхні рішення. Це відображало його переконання в необхідності створення стійкого механізму вирішення спорів у міжнародному контексті.

Роль міжнародних організацій у реалізації норм. Джесуп вважав, що колективна діяльність через організації, такі як ООН, може сприяти ефективнішій реалізації міжнародних стандартів та поступовому розвитку міжнародного права. Також, науковець вказував, що правові норми можуть змінюватися та розвиватися відповідно до змін у міжнародному співтоваристві, забезпечуючи адаптацію до нових реалій [6].

3. Мартті Коскеннімі - фінський юрист і академік, його внесок у розуміння реалізації норм міжнародного права базується на критичному підході до існуючих структур та акценту на контекстуальному аналізі. Мартті вбачає проблеми у суперечностях та нерівностях у міжнародному праві, що впливає на його ефективність та реалізацію. Зокрема, з його праць вбачається, що особливостями реалізації права є:

Глобалізаційні процеси. Зростання взаємозалежності між державами створює необхідність нових підходів до регулювання та реалізації правових стандартів.

Ефективність держав у реалізації норм міжнародного права та рівень реалізації міжнародно-правових норм. На думку Мартті, реалізація міжнародних норм повинна враховувати специфічні умови та потреби кожної держави, забезпечуючи гнучкість в їхньому використанні, а держави в свою чергу активно впливають на формування та застосування норм. З усього різноманіття факторів, що впливають на правомірну поведінку держав найважливішим є фактор мотивації певної поведінки [7].

Підсумовуючи вищезазначені ознаки, можна дійти висновку, що в процесі реалізації норм міжнародного права розрізняють, по-перше, безпосередню фактичну діяльність держав та інших суб'єктів права, що направлена на забезпечення виконання норми міжнародного права, досягнення соціально значущого результату.

По-друге, дії правового та організаційного характеру, такі як видання нормативних актів, включаючи правозастосовні, створення спеціальних органів, контроль за виконанням суб'єктами міжнародних зобов'язань [1, с. 92].

Професор В. Н. Денисов доречно зауважив, що взаємодія міжнародного і внутрішнього права з практичної точки зору вимагає засвоєння норм міжнародного права таким чином, щоб вони могли практично застосовуватися у правовій системі і насамперед, у необхідних випадках, національними судами і що сама ідеологія міжнародного права не пов'язує пріоритет міжнародного права з його безпосередньою дією, вважаючи такий підхід ірраціональним [3, с.34].

Невід'ємною складовою процесу реалізації норм міжнародного права є «імплементація». Тобто, цілеспрямована організаційно-правова діяльність держав, що вживаються індивідуально, колективно або в рамках міжнародної організації з метою своєчасної, всебічної та повної реалізації прийнятих ними відповідно до міжнародного права зобов'язань. У практиці держав склались та використовуються наступні методи і способи включення норми міжнародного права у внутрішньодержавну правову систему: трансформація, відсилання, інкорпорація, безпосереднє застосування норм міжнародного права [1, с. 45].

У юридичній практиці, спрямованій на реалізацію правових приписів, їх втілення в життя, принципи права займають особливо важливе місце. Вони скеровують реалізацію права в потрібному напрямку, підпорядковують її загальноновизнаним вимогам та стандартам, дозволяють в повній мірі

реалізувати задум законодавця, спонукають інтерпретатора та правозастосовувача діяти не лише у точній відповідності з буквою закону, але й у відповідності з його духом [5, с. 221].

Варто зауважити, що держави по-різному розглядають в своїх конституціях питання про співвідношенні норм міжнародного права з внутрішньодержавними. В принципі це питання відноситься до суверенного права кожної держави. Яким чином воно вважає за потрібне, таким і включає норми, принципи та міжнародні договори в свою правову систему [4, с. 128].

Висновки. Отже, лише спільні зусилля та взаємодія держав можуть забезпечити успішну реалізацію норм міжнародного права в умовах сучасності. Такий підхід відкриває можливості для створення стійкого та ефективного міжнародного правового порядку, який відповідає потребам сучасного світу.

Література

1. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / за ред. В.Г. Буткевича. Київ : Либідь, 2002.
2. Гавердовський А.С. Імплементация норм міжнародного права. Київ. 1980.
3. Денисов В.Н., Євінтова В.І. Реалізація міжнародно-правових норм у внутрішньому праві. Київ. 1992.
4. Шашкова-Журавель І.О. Міжнародне право та порівняльне правознавство, 2019.
5. Юхимюк О. Роль загальних принципів права у здійсненні судочинства в міжнародному праві. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 221-223
6. Jessup, P. "Transnational Law." Yale University Press, 1956.
7. Koskenniemi, M. "The Gentle Civilizer of Nations." Cambridge University Press, 2002.
8. Lauterpacht, H. "The Function of Law in the International Community." Oxford University Press, 2011.